

Обушко Вікторія Вікторівна
 старший викладач кафедри
 загальноправових дисциплін
 Дніпропетровського державного
 університету внутрішніх справ

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ВИКРИВАЧІВ КОРУПЦІЇ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Впродовж довгого часу корупція залишається однією з найбільших проблем України та є темою для постійних дебатів як для української, так і для міжнародної спільноти. Одним із найбільш ефективних заходів щодо протидії корупції не тільки в Україні, а й у всьому світі є своєчасне інформування правоохоронних органів про факти корупції, під час якого особлива роль належить викривачам.

Дослідженнями питань корупції займаються вчені, як-от Д. Амінов, О. Бусол, С. Васильєва, В. Гладких, В. Глушкова, А. Долгова, А. Закалюка, В. Захарова, М. Камлика, В. Лунєєва, Лашкет, О. Маркєєва, М. Мельник, Є. Невмержицький Г. Новицький, В. Пантегова, С. Пуня, О. Прохоренко, О. Радіца, К. Соловійова, Є. Скулиш, В. Тимошенко, М. Трепак, М. Хавронюк та інші.

Відповідно до змін у Законі України «Про запобігання корупції», що набули чинності з 1 січня 2020 року викривачем корупції є фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання [1].

Права викривача виникають з моменту повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

Так, особи, які сприяють запобіганню корупції перебувають під постійним захистом з боку держави. Відповідно до Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» правоохоронні органи можуть застосовувати відносно до викривачів правові та організаційно-технічні заходи, спрямовані на захист від протиправних посягань. До таких заходів можна віднести:

- особисту охорону, охорону житла і майна осіб-викривачів;
- видачу спеціальних засобів індивідуального захисту й сповіщення про небезпеку;
- використання технічних засобів контролю та прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження;
- заміну документів і зміну зовнішності;
- зміну місця роботи або навчання, переселення в інше місце проживання;
- забезпечення конфіденційності відомостей про особу;
- закритий судовий розгляд [2].

Особу викривача або членів його сім'ї не може бути звільнено або примушено до звільнення, притягнуто до дисциплінарної відповідальності, здійснено інші негативні заходи (переведення, зміна умов праці, атестація, скорочення заробітної плати, відмова в призначенні на вищу посаду).

Також, викривач, який повідомив про корупційний злочин, грошовий розмір предмета якого або завдані державі збитки від якого у п'ять тисяч і більше разів перевищують розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого законом на час вчинення злочину має право на винагороду. Розмір винагороди становить 10 відсотків від грошового розміру предмета корупційного злочину або розміру завданих державі збитків від злочину після ухвалення обвинувального вироку суду. Розмір винагороди не може перевищувати трьох тисяч мінімальних заробітних плат, установлених на час вчинення злочину [3].

Для розробки дієвого механізму захисту викривачів корупції з урахуванням міжнародного досвіду розроблено проєкт Закону України «Про захист викривачів корупції».

Отже, інститут викривачів є важливим запобіжником для виникнення та поширення корупції у суспільстві. Акценти для розвитку інституту викривачів на початкових етапах повинні вибудовуватись на умовах анонімності повідомлень та процедурах їх розгляду. Правове регулювання

державного захисту осіб, які надають допомогу в запобіганні та протидії корупції, є важливим елементом антикорупційної політики України. Без належної законодавчої бази захисту таких осіб та реальних механізмів її реалізації боротьба з корупцією буде малоефективною.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.
2. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві від 23 грудня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11. Ст. 51.
3. Методичні рекомендації щодо організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами : рішення Нац. агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0286884-17> (дата звернення 16.01.2020).

Орешкова Аліна Федорівна
старший викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ НА ЖИТЛО: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ (на прикладі Дніпропетровської області)

Внаслідок збройної агресії на Сході України та в Автономній Республіці Крим велика кількість людей змушені були залишити місця свого постійного проживання. Житло будучи однією з першочергових матеріальних умов життя кожної людини, яка зберігається протягом усього її життя та, маючи важливе соціальне завдання, є одним із показників добробуту кожної країни. У контексті цього одним із найбільш актуальних питань в умовах сьогодення є забезпечення права на житло такої соціально незахищеної категорії осіб, як внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО). Забезпечення житлом громадян включає в себе можливість користуватися житлом, а також в повному обсязі вимагати від зобов'язаних суб'єктів реалізації цього права.

Забезпеченість громадян житлом є показником успішності державної політики, причому навіть більш точний, ніж показник економічного зростання держави [1]. Серед усіх соціальних проблем саме житлове питання є найбільш важливим якщо добробут населення дуже низький.

Відповідно до ч. 1 ст. 47 Конституції України, кожен має право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. У ч. 2 цієї ж статті зазначається, що громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Згідно зі ст. 48 Основного Закону, кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло [2]. Конституцією України визначено головним обов'язком держави в особі органів державної влади та місцевого самоврядування забезпечення права внутрішньо переміщених осіб на житло, яке включає в себе: по-перше, право мати житло; по-друге, перебувати під захистом держави в частині житлових інтересів.

У розділі III (Забезпечення громадян жилими приміщеннями. Користування жилими приміщеннями) Житлового кодексу Української РСР викладено правові норми, що закріплюють і регулюють порядок: надання житла у будинках державного і громадського житлового фонду; користування жилими приміщеннями в будинках державного і громадського житлового фонду; користування службовими жилими приміщеннями; користування гуртожитками; користування жилими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання; забезпечення громадян жилими приміщеннями в будинках житлово-будівельних кооперативів і користування ними; користування жилими приміщеннями в будинках (квартирах) приватного житлового фонду [3]. Вирішення проблем, пов'язаних із житлом, а також забезпечення ефективного захисту прав і законних інтересів як усього суспільства, так і окремих категорій осіб, зокрема внутрішньо переміщених осіб, покладене на житлове право.

Відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»,